

Pligt. Ja, sagde saa det ærede Medlem fra Thisted for at klare sig: saadan taler Fritænkerne — saaledes som altsaa det ærede Medlem fra Faaborg har talt; jeg undrer mig nu lidt over, at det ærede Medlem, der er saa streng i sin Moral, kan være i Række og Geled, i Parti med en Fritænkter; der staar jo noget om, at man skal ikke drage i ulige Aag med de vantro; men det maa det ærede Medlem nu klare, som han kan — men saaledes, sagde det ærede Medlem, taler kristne Mennesker ikke. Jeg er i det heldige Tilfælde at have Martensens „Christelige Ethik“ ved Haanden. Det er altsaa ikke en Fritænkters Etik som Dr. Starckes, det er en kristelig Etik. Martensen har i Afsnittet om den individuelle Etik en Række Kapitler om det Spørgsmaal, hvorvidt det i visse Tilfælde kan være en Pligt at sige en Usandhed. Han siger, at der i Kirken og indenfor Kristendommen har været delte Meninger om denne Ting. Nogle har taget det strengere, det er Rigoristerne, andre har taget det mildere og erkendt, at det i visse Tilfælde kunde være ikke blot berettiget, men ogsaa en Pligt at sige Usandhed. Martensen afviser Rigoristerne. Han slutter sig til de Mennesker, der mener, at det i visse Tilfælde kan være baade berettiget og en Pligt at tale Usandhed. Han gennemgaar en Række Tilfælde, saadanne, som hvor Lægen sidder ved et Sygeleje eller staar overfor en Moder, der har født et vanskelig Barn og lignende, og han mener, at det er rigtigt, naar det sker af Menneskekærlighed, af gode Grunde, at sige Usandhed. Hvis Tiden var til det, vilde jeg oplæse større Dele deraf, men jeg skal nøjes med at nævne det, det kommer an paa. Jeg tør ikke trætte ærede Medlemmer med længere Citater, men enhver kan gaa hen og læse disse Kapitler igennem, som er vidtløftige, men som indeholder netop det, som jeg her har fremhævet, og som gaar ganske imod det, som det ærede Medlem fra Thisted udviklede. Det, der er Hovedsagen, er, at Martensen i sin Etik kommer til det Standpunkt, at det i Virkeligheden er en individuel Sag, det her drejer sig om, saaledes at enhver i det givne Tilfælde, hvor der er Tale om Pligtkollision — altsaa f. Eks. Kollisionen mellem at skulle bevare en Statshemmelighed og sige Sandheden —, maa afgøre med sin egen Samvittighed, hvorledes han skal optræde, og at han ikke kan bedømmes haardhændet af Rigoristerne i den Anledning. Her kommer Martensen netop til at sige, at den Maade, hvorpaa i nærværende Tilfælde Finansministeren er optraadt, er den rigtige og ægte kristelige,

hvorimod den Maade, som det ærede Medlem fra Faaborg i Gaar tilraadete, er en meget kedelig og ukristelig Maade. Martensen siger: „Man kan derom overbevise sig, naar man nærmere betragter de Forholdsregler, som Rigoristerne foreskrive for de enkelte Tilfælde, de Udflugter, som de foreskrive, for at man skal kunne undgaae at sige en Usandhed, og som deels bestaae i Taushed, deels i undvigende Svar, hvilke undvigende Svar idelig forvandle sig til tve-tydige Svar, der spille over i det Jesuitiske, hvor Ordene ere stillede paa Skruer og fulde af Forbehold, og hvorved man, idet man for enhver Pris vil undgaae at støde an imod Bogstavsandheden, indvikler sig i et Væv af Sophistik, der er forstyrrende og forvirrende for den eenfoldige, naturlige Sandhedsfølelse og meget værre end en simpel Usandhed“. Der har vi den kristelige Etik, og Biskop Martensen forstaar ogsaa meget vel, hvem der klarer sig bedst under saadanne Forhold. Han siger nemlig: „Men forsaa vidt som Casuistiken vil være en Disciplin, der vil give Regler, hvorefter der skal kunne handles i alle paakommende vanskelige Tilfælde, er den forfeilet, da det casuistiske Tilfælde just paa Grund af det Individuelle aldrig vender saaledes tilbage igjen og hver Gang er nyt. I det virkelige Liv maa det casuistiske Tilfælde“ — altsaa Pligtkollisionen f. Eks. mellem at skulle bevare en Statshemmelighed og at sige Sandheden — „løses enten ved en umiddelbar genial Tact, ved Øieblikkets heldige Indgivelse, eller ved en gennemført Reflexion. De resolute, raskhandlende Naturer ere isærdeleshed kaldede til den første Afgjørelsemaade, forsigtige og betænksomme Naturer til den anden“. Finansministeren, der er en resolut, handlekraftig, retlinet Personlighed, er altsaa netop kaldet til at bære sig ad paa den Maade, som Biskop Martensen har foreskrevet i sin „Christelige Ethik“.

Hermed sluttede Forhandlingen.

Forslag til Rigsdagsbeslutnings Overgang til anden Behandling
vedtoges uden Afstemning.

Den næste Sag paa Dagsordenen var:

Første Behandling af Forslag til Lov om Udstedelse af rentebærende Statsbeviser.

(Lovforslaget findes i Tillæg A. Sp. 4769).

Lovforslaget sattes til Forhandling.